

Poètica de la paraula

No es pot negar que Salvatore Quasimodo ha gaudit d'una molt bona recepció a casa nostra si mirem el nombre de traduccions al català que s'han fet de la seua obra i el comparem amb el d'altres poetes de la seua importància. Ja el 1954, Tomàs Garcés l'inclouïa en «Tres poetes italians traduïts per Tomàs Garcés», treball inclòs dins *Homenatge a Carles Riba*, que seria l'embrió del seu llibre *Cinc poetes italians*, publicat posteriorment, i l'any 1961 —dos després que se li concedís el Nobel— Josep Maria Bordas publicava la traducció de la seua *Obra poètica* en l'editorial Selecta. Aquest interès primerenc per l'obra de Quasimodo, però, no es tallà i més recentment disposem, per exemple, de les traduccions que Xavier Riu en va fer dins l'antologia *Poesia italiana contemporània*, i dels llibres traduïts per Josep Ballester els anys 1992 i 1993, *Deure i haver* i *El fals i el verdader verd*, respectivament, i per Pons Ponç l'any 2005, *Dia rere dia*.

Seguint aquest interès per l'obra del poeta sicilià, ens arriba ara el volum titulat també *Obra poètica*, en acurada i elegant edició bilingüe de la ja prestigiosa Edicions del Salobre, amb traducció de Susanna Rafart i Eduard Escoffet i una introducció de Francesco Ardolino, complementada amb un perfil autobiogràfic que Quasimodo va escriure per encàrrec i publicà l'any 1960 en el llibre d'Elio Filippo Acrocça, *Ritratti su misura*.

Aquesta bona recepció de què parlem contrasta, però, amb les opinions força crítiques i gens afalagadores envers la figura, i en part també l'obra, de Quasimodo per part dels poetes i crítics catalans que el van conèixer i tractar abans i durant la visita que va fer el poeta italià a Barcelona el novembre de 1961, opinions i ambient de què se serveix magistralment Francesco Ardolino per a donar començament a la seua documentada i sucosa introducció. Opinió crítica que perseguiren Quasimodo també a Itàlia, sobretot arran de la concessió el 1959 del Premi Nobel, i que així mateix reflecteix amb gran

encert Ardolino en el seu treball, fonamentalment quan analitza amb agudesia l'evolució de la valoració conflictiva que va anar rebent l'obra del poeta sicilià en relació amb la de les altres dues grans figures, Eugenio Montale i Giuseppe Ungaretti, de la poesia italiana de l'època i integrants amb ell de l'hermetisme, moviment en el qual és situat Quasimodo des de la publicació dels seus primers llibres, *Aigües i terres*, *Oboè submergit*, *Erato i Apollion*, sobretot des de la publicació l'any 1938 de *Poesies* amb l'assaig que Òscar Macrí li dedi-

ca, en el qual, com Ardolino escriu, «amb l'afortunada fórmula de la *poètica de la paraula*, el crític assenyala, per mitjà de la intensitat d'alguns mots descarnats, la força centrípeta que organitza el discurs poètic del sicilià».

Tot i que no es pot parlar de trencament en la seua forma de concebre la poesia, sí que és cert que en els llibres publicats després de la guerra, des de *Dia rere dia* i *La vida no és somni* fins a *Deure i haver*, tot passant per *El verd fals i verdader* i *La terra incomparable*, el seu llenguatge pateix una transformació radical, es torna més clar i directe, perquè per a ell, sobretot en els dos primers llibres citats, no hi ha en aquells moments més estètica que la ruïna i el dolor. Ara bé, per molt evident que siga, es tracta certament d'una transformació, no d'un trencament, perquè Quasimodo no farà mai un realisme

prosaic i intranscendent, sinó, des del primer a l'últim llibre, una poesia sorgida de la paraula com a motor essencial d'expressió i emoció, i perquè el dolor, sobretot el dolor produït per l'allunyament de la terra natal i per la memòria, impregna tota la seua obra i la recorre com a espina dorsal. Però ara, després de l'experiència bèl·lica, es tracta de reflectir el dolor de la condició humana, perquè com ell mateix diu en *El poeta, el polític i altres assaigs*: «Avui, doncs, després de dues guerres en les quals l'heroi ha esdevingut un nombre exterminat de morts, la missió del poeta encara és més greu perquè ha de refer l'home».

La publicació d'aquesta *Obra poètica* de Salvatore Quasimodo, en l'excel·lent traducció de Susanna Rafart i Eduard Escoffet, que ha obtingut ben merecidament el Premi Rafael Jaume de Traducció Poètica emmarcat dins els Premis Cavall Verd que atorga l'AELC, és una nova oportunitat immillorable per a endinsar-nos i gaudir d'una de les obres més essencialment humanes i corprenedores de la poesia occidental del segle XX.

Salvatore Quasimodo
Obra poètica
Traducció de Susanna Rafart i
Eduard Escoffet
Introducció de Francesco Ardolino
Edicions del Salobre
Port de Pollença, 2007
298 pàgs.

Marc Granell